

СТАНОВИЩЕ

на дисертация на тема „ Анализ на основните показатели и регулатори за банкова дейност в съответствие с промените в банковите и счетоводните стандарти“

докторант Миглена Драгова Тренчева , научна област/направление 3.8.,Икономика“, научна специалност „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка“/Социални, стопански и правни науки/, редовен докторант към катедра „Финанси и отчетност“ – Стопански факултет към Югозападен университет „Неофит Рилски“ - Благоевград

Автор на становището - проф. д-р Мария Петрова Видолова, определена за член на научното жури със Заповед №1241/06.06.2018 г.

1. Данни за докторантурата, дисертацията, автореферата и публикациите

Становището е разработено в съответствие с изискванията на ЗРАСРБ и Правилника за неговото приложение, както и Вътрешните правила за развитие на академичния състав в ЮЗУ „Неофит Рилски“.

Не са открити допуснати нарушения по отношение изпълнение на процедурата, както и по отношение съответствието на дисертацията с изискванията на Вътрешните правила на ЮЗУ. Изследването на дисертантката е оригинално, като е налице много добро качество на разработката по отношение постигнатата логическа последователност при разглеждането на проблемите. Авторефератът коректно отразява съдържанието на дисертационния труд, както и приносните моменти. Публикациите на дисертантката определено се концентрират по

проблематиката на дисертацията, като съдържат оригинални моменти, свързани с разработената дисертация.

Дисертационният труд е разработен в обем от 250 стандартни страници, от които приложения и ползвана литература в обем от 30 стр. Списъкът на използваната литература включва 164 източника на български, английски и руски език, 19 нормативни актове и 39 интернет източници.

В структурно отношение трудът е съставен от увод и четири глави. В тях последователно са разгледани въпросите, свързани с основните промени в макроикономическата среда, в т.ч. ролята на основните макроикономически показатели за развитието на банковия сектор, като е потърсена релация с еволюцията и структурните промени в българската банкова система. Специално внимание е отделено на банковия риск, като е акцентирано върху необходимостта от разширяване и обогатяване на понятийния апарат и методологията за анализ и управление на банковите рискове. Задълбочено са разгледани теоретичните аспекти на показателя за капиталова адекватност в контекста на изискванията на Базелските стандарти. В емпиричното изследване се обосновава приложението на математически модели при изследване ролята на банковия капитал и капиталовата адекватност.

Темата на дисертационния труд е формулирана добре. Във въведението дисертантката обосновава актуалността на разглеждания проблем. Основната цел и задачите на дисертационния труд са прецизно изведени и отразяват извършената изследователска работа на докторантката. Правилно са определени обекта и предмета на изследването. Посочени са използваните изследователски методи, както и възприетите ограничения, породени от широкия обхват на темата, непрекъснатата актуализация на международната и национална регулаторна рамка, както и сложността и спецификата на разглежданите проблеми и сензитивността на голяма част от информацията.

Първа глава разглежда промените в макроикономическата среда като важен фактор за еволюция на българската банкова система. Анализирани са динамиката в основните макроикономически показатели, както и промените в показателите, свързани с развитието на банковия сектор. Специално внимание е отделено на теоретичния анализ на риска в банковата система. Проучена е впечатляващ обем литература по проблема, в т.ч. задълбочено е изследвана актуалната регулаторна и нормативна уредба. Анализирани са същността и характеристиките на банковия риск, еволюцията в третирането на рамката на различните видове риск, както и най-често проявяващите се рискове в дейността на търговската банка.

Във **втора глава** е отделено специално внимание на теоретичните аспекти, проблемите, тенденциите и перспективите във връзка с анализа на капиталовата адекватност. Разгледани са основните моменти от теорията на Модилиани-Милър, теорията за моралния риск, теорията за капиталовите буфери, както и регламентирането на капиталовата адекватност и факторите, влияещи върху капиталовата структура. Професионален интерес представлява описанието и сравнението на различните теории. Проследена е еволюцията на Базелските стандарти на базата на надграждането и включването на различните видове банков риск, в контекста на динамично развитие на банковите пазари и инструменти. Изготвен е и сравнителен анализ на цената на собственото финансиране /посредством изчислени средно претеглени стойности/ в най-големите банки на някои държави за периода 1997 – 2010 г. от гл.т. отговора на два големи региона /Англо-Саксонския и Континентална Европа/ на предизвикателствата на финансовата криза. Установено е, че банките и в двата региона следват сходни тенденции по отношение цената на собствения капитал. Дисертантката е отделила внимание на влиянието на финансовата криза върху цената на дълговото

финансиране. Освен това, са разгледани някои важни показатели като съотношението на ликвидно покритие, съотношението на нетно стабилно финансиране, съотношението на ливъридж и е тествано приложението на теоремата на Модилиани-Милър в сектора на търговските банки в САЩ. В резултат на емпиричното изследване се прави извода, че при включване на пазарните несъвършенства американските търговски банки следват компромисна стратегия като балансират нивата на ливъридж според данъчния щит и разходите за евентуални финансови загуби. Направени са важни изводи във връзка със структурата и цената на капитала по време на финансова криза, както и ролята на въвеждането на повече капиталови инструменти върху възвръщаемостта на капитала.

Трета глава е посветена на приложението на математически модели за изследване ролята на банковия капитал и капиталовата адекватност на базата на подхода на историческата симулация за управление на риска. Разгледан е метода на верижната стълба, метода Bornhuetter-Ferguson с оглед процедурата за стабилизиране на изчисленията, използвана е и R Language методологията при анализ и управление на риска. Изследването е направено върху времеви редове от основни показатели за функционирането на банковата система за периода 1999 г. - 2017 г. Приложени са три различни модела на зависимост на капиталовата адекватност от печалбата преди данъчно облагане и сумата на активите. На база на извършения анализ се правят изводи за потенциални проблеми във връзка със способността на собствения капитал да абсорбира загуби в период на влошаване на кредитните портфейли, което в съчетание с неправилното управление на резервите и влошаване качеството на активите подсказват отслабване на банковата система. По отношение възвръщаемостта на собствения капитал са констатирани ниски нива на възвръщаемост, като

това е особено характерно за банките от трета група. Изведени са перспективи за ролята на регулаторното капиталово изискване.

Четвърта глава обобщава актуалните проблеми, свързани с регулиране на капиталовата адекватност и по-конкретно в контекста на увеличаване на капиталовите изисквания и ROE, нивото на ливъридж и склонността към поемане на риск, въздействието на повишените капиталови изисквания върху политиката за кредитиране и върху съотношението разходи за лихви по заеми/БВП.

2. Научни приноси и достойнства на разработката

1. Дисертацията е посветена на изключително актуален от гл.т. състоянието и перспективите в развитието на националната икономика и банковата система и в същото време недостатъчно изследван и адаптиран към момента проблем, особено като се има предвид влиянието на финансовите кризи и ниската финансова устойчивост на фирмите. Темата на дисертационния труд е формулирана добре. Основната цел и задачите на дисертационния труд са прецизно изведени и отразяват извършената изследователска работа на докторантката. Приложената методология на изследването се отличава с комплексността си, както и с полезността си от гл. т. изискванията на практиката. Изследването е задълбочено, добре аргументирано и добросъвестно. Стилът на дисертацията е много добър и прецизен по отношение на специализираната терминология.

2. Потърсена е релация между промените в макроикономическата среда и еволюцията на банковата система, като са взети предвид националните специфики, особено в контекста на съвременните методически дискусии за анализ и прогнозиране на риска, генериран в банковата сфера.

3. Осъществен е задълбочен сравнителен анализ на теорията на Модилиани-Милър, теорията за моралния риск и теорията за капиталовите буфери. Проследена в исторически ракурс е еволюцията на Базелските стандарти. Специален интерес представлява анализа на цената на собственото финансиране на най-големите банки в два големи географски региона.

4. Професионален интерес и определено авторов принос представлява приложението на математически модели за изследване ролята на банковия капитал и капиталовата адекватност, като са използвани редица математически подходи. Направените въз основа на постигнатите резултати изводи могат да бъдат използвани успешно при по-нататъшни управленски и регулаторни решения във връзка с изискванията за ниво на банковия капитал и неговата възвръщаемост, както и повишаване качество на активите.

3. Публикации и участия в научни форуми

Миглена Тренчева има сериозни научни публикации по темата на дисертацията, които по съдържание и брой са достатъчно представителни и представят реално постиженията на докторанта.

4. Препоръки във връзка с по-нататъшната работа на дисертантката

Желателно е по-смело заявяване на авторовата позиция по определени проблеми, независимо че темата е строго специализирана и в българските условия няма много литература по проблема.

Добре би било при по-нататъшна работа по проблема дисертантката да се стреми към изчистване, прецизиране и конкретизиране на съответната проблемна област с цел преодоляване на впечатлението за разпиляност и

вмъкването на текстове, които в известна степен утежняват съдържанието /напр. на стр. 54 излишно се натоварва раздела за риска с разглеждане на понятийния апарат свързан с банката и банковата дейност/.

При анализа на проблемите в банковата система на Р България не са ясно открити периодите преди въвеждането на валутния борд и след това, както и резултатите, свързани с AQR-анализа и стрес-тестването в банковата система.

Изводите са дадени във всяка глава, по-добре би било да се обобщят в едно общо заключение.

На места има неясни изречения и термини /напр. на стр. 17 е използван термина „оналичаване“ на паричната маса/, има неправилно членуване, използване на различни глаголни времена, някои точки от съдържанието не съответстват на заглавията в текста – напр. т. 2.1.

При анализа на макроикономическите показатели в първа глава са използвани данни от месечни отчети на БНБ, а не към края на съответната финансова година.

Направените бележки не омаловажават научните приноси и достойнства на разработката.

5. Заключение

На основание изложеното в становището, считам, че кандидатката притежава необходимата квалификация и професионална компетентност и разработената дисертация представлява творческо постижение, чиято тематика, обобщения и препоръки имат безспорно значение за теорията и практиката, свързана с анализа и управлението на риска в банковата дейност в българските условия.

Предлагам на членовете на уважаемото жури да вземат решение за присъждане на Миглена Тренчева на образователната и научна степен „доктор“ в научно направление 3.8.„Икономика“, научна специалност „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка“/Социални, стопански и правни науки/.

гр. София

12.07.2018 г.

.....
(проф. д-р Мария Видолова)